

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ БІЗНЕС-ПРОЦЕСАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

Вінницький національний технічний університет

Анотація

В статті розглянуто особливості управління підприємством на основі бізнес-процесів. Обґрунтовано основні етапи в управлінні бізнес-процесами на підприємстві.

Ключові слова: *бізнес-процеси, управління, процесний підхід.*

Abstract

The article discusses the peculiarities of enterprise management based on business processes. The main stages in the management of business processes at the enterprise are substantiated.

Key words: *business processes, management, process approach.*

Вступ

Сьогодні, внаслідок військового вторгнення Росії в Україну, суб'єкти господарювання функціонують в надзвичайно складних умовах. Складне економічне становище виявляється у руйнуванні інфраструктури, зниженні попиту, скороченні імпорту і експорту, зростанні цін, падінні курсу національної валюти і т.ін. В таких умовах перед підприємцями, керівниками стоять надзвичайно складні задачі: не припиняти підприємницьку діяльність та зберігати ділову активність. При цьому можуть бути використані нові інструменти та методи управління бізнес-процесами, що здатні забезпечити конкурентоздатність, стійкий попит на продукцію та можливість адаптації до постійних змін зовнішнього середовища.

Результати дослідження

Управління підприємством на основі бізнес-процесів – це, по-суті, процесний підхід. При цьому, діяльність підприємства – це сукупність бізнес-процесів, які мають бути описані, регламентовані, контрольовані і постійно коригуватися у разі виявлення недоліків або відхилень від очікуваних результатів. Кожне підприємство індивідуально формує власні бізнес-процеси на основі організації активного, стабільного і збалансованого механізму управління.

Процесно-орієнтованим управлінням підприємством передбачається постійне поліпшення бізнес-процесів, тому вибір підходів та методів удосконалення бізнес-процесів є важливою складовою процесного управління. Науковці виділяють два основних концептуальних підходи до підвищення ефективності організації в рамках процесного управління:

1) поступове вдосконалення бізнес-процесів (оптимізація) – потребує мінімальних затрат на реалізацію цього підходу. Його засновником є У. Демінг;

2) перепроєктування й реінжиніринг бізнес-процесів, що веде до суттєвих змін усталених управлінських функцій, комплексного й радикального перетворення всього бізнесу. Засновниками цього підходу є М. Хаммер та Д. Чампі [1].

Автор джерела [2] вважає, що не варто приступати до впровадження системи бюджетування, постановки управлінського обліку, зміни мотивації співробітників тощо, якщо не досліджена основа операційної діяльності організації – її бізнес-процеси і пропонує для цього проведення діагностичного аналізу.

Проте діагностика бізнес-процесів – це лише один із етапів управління бізнес-процесами. Загалом, можна виділити шість послідовних кроків (етапів) в управлінні бізнес-процесами на підприємстві.

Так, на першому етапі відбувається виокремлення бізнес-процесів та формування системи показників для оцінювання їх ефективності, проводиться системна діагностика стану бізнес-процесів.

Другий етап передбачає використання методів якісного аналізу, наприклад SWOT-аналіз, метод Дельфі, GAP-аналіз, для виявлення недоліків, «вузьких місць» або точок розриву існуючих бізнес-процесів. Крім того, на даному етапі виокремлюються бізнес-процеси, які є найбільш вагомими в забезпеченні ключових чинників успіху діяльності підприємства. Для цього можуть бути використані такі методи, як ABC-аналіз, експертне опитування.

На третьому етапі проводиться аналіз виробничого і ринкового потенціалу на основі запропонованої системи показників, який є необхідним для прийняття рішення щодо реалізації заходів по вдосконаленню бізнес-процесів. Оцінювання виробничого потенціалу може бути націлено на можливість проведення модернізації виробничих потужностей або часткового оновлення ресурсної бази: машин, устаткування, обладнання, техніки. Аналізуючи трудовий потенціал підприємства, оцінюється можливість його зростання та розвитку, а також відповідність вимогам нової програми заходів удосконалення бізнес-процесів. Крім того, на даному етапі відбувається виявлення резервів підвищення ефективності системи управління бізнес-процесами.

Одержані результати дослідження на третьому етапі є основою для реалізації наступного четвертого етапу управління бізнес-процесами на підприємстві, який передбачає вибір форм і методів удосконалення та економічне моделювання бізнес-процесів. Для цього розробляються стратегічні і тактичні цілі удосконалення бізнес-процесів, визначаються параметри та індикатори досягнення заданих цілей, розробляються напрями майбутніх перетворень, вибираються способи та форми вдосконалення бізнес-процесів.

Основна мета п'ятого етапу – розрахунок економічної ефективності запропонованих заходів удосконалення бізнес-процесів. На даному етапі визначаються максимальні і мінімальні значення ефективності бізнес-процесів, розраховуються ефекти, які полягають в скороченні наявних витрат ресурсів (фінансових, матеріальних, трудових і т.ін), а також у збільшенні прибутку підприємства. Врахувавши всі очікувані ефекти, розраховується інтегральний (загальний) ефект від запропонованих заходів удосконалення бізнес-процесів. Щоб зробити остаточний висновок про ефективність і доцільність реалізації того чи іншого заходу, необхідно порівняти інтегральний ефект з витратами на його впровадження. Якщо ефект перевищить витрати у середньостроковій перспективі, то захід є економічно ефективним.

На останньому шостому етапі проводиться контроль за виконанням заходів щодо вдосконалення бізнес-процесів для виявлення відхилень і своєчасного коригування проведених перетворень.

Управління та оптимізація бізнес-процесів на підприємстві відбувається під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів. До внутрішніх факторів належать: кваліфікація управлінського персоналу, концентрація і спеціалізація виробництва, інноваційна активність, мобільність і оперативність прийняття рішень, система обліку та контролю витрат тощо. До зовнішніх факторів, що впливають на ефективність управління бізнес-процесами, належать: державна підтримка, розвиток НТП, політична та економічна стабільність, фіскальна та фінансово-кредитна політика держави, розвиток процесів кооперації та інтеграції тощо.

В результаті ефективного управління бізнес-процесами підприємства можуть бути досягнуті такі переваги: скорочення часу на виконання усього бізнес-процесу; скорочення часу простоїв між операціями основного бізнес-процесу; зменшення тривалості бізнес-процесу; зменшення вартості бізнес-процесів; максимальне задоволення існуючих потреб споживачів; покращення взаємодії між функціональними підрозділами підприємства за рахунок ліквідації дублювання їх обов'язків і скорочення часу, необхідного на прийняття рішень тощо [3].

Висновки

Отже, ефективне управління бізнес-процесами сприятиме підвищенню продуктивності праці працівників, прискоренню оборотності капіталу підприємства, покращенню ділової активності підприємства, зростанню частки підприємства на ринку та збільшенню прибутку. За рахунок оптимізації можна досягти скорочення часу на виконання бізнес-процесів у 20—200 разів, що суттєво впливає на всі показники діяльності підприємства. Процесний підхід до управління здатний забезпечити швидку адаптацію підприємства до умов зовнішнього середовища, що постійно змінюються.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Колесников С.О. Особливості оптимізації бізнес-процесів на підприємствах України. Економічний вісник Донбасу. 2019. №2 (56). С. 162-169.
2. Костіна О.М. Діагностика та управління бізнес-процесами в контексті антикризового управління підприємством. Економіка і суспільство. Випуск №10. 2017. С. 287-297.
3. Ткачук Г.Ю., Біляк Т.О. Оптимізація основних та допоміжних бізнес-процесів у бізнес-моделі сучасного виробничого підприємства. Економіка та держава, №2. 2022. С. 125-128.

Кондратенко Богдан Ігорович - студент групи МБА-22м, факультет менеджменту та інформаційної безпеки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця, e-mail: bogdankondratenko1@gmail.com

Науковий керівник: **Благодыр Лілія Миколаївна** - кандидат економічних наук, доцент кафедри менеджменту, маркетингу та економіки, Вінницький національний технічний університет, м. Вінниця.

Kondratenko Bohdan I. - student, Faculty of Management and Information Security, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.

Supervisor: **Blagodyr Lilia M.** - Candidate of Economic Sciences, Associate Professor of the Department of Management, Marketing and Economics, Vinnytsia National Technical University, Vinnytsia.